

Toelichting op aanpassingen in bijlage 2 Modeltoestemmingsformulier voor zorginhoudelijke en sociale doeleinden versie oktober 2024

In onderdeel A zijn verdwenen:

- *Zorgondersteunende functies zoals: dossierbeheer, intercollegiale toetsing, intervisie, supervisie, opleiding, interne kwaliteitsbewaking, interne kwaliteitsbevordering en (wetenschappelijk) onderzoek.*

Voor verwerking van persoonsgegevens door - en voor zorgondersteunende functies is de grondslag gerechtvaardigd belang van de zorgorganisatie van toepassing. Volgens de Autoriteit Persoonsgegevens is het belang gerechtvaardigd als het in het recht is beschermd, maar de wettelijke regels onvoldoende of niets zeggen over de gegevensverwerking voor dat belang.¹ Veel soorten belangen komen in aanmerking zoals bedrijfsvoering, dossierbeheer, intercollegiale toetsing, intervisie, supervisie, opleiding, interne kwaliteitsbewaking, interne kwaliteitsbevordering, het beveiligen en beschermen van computersystemen, zorgplichten nakomen voor werknemers en/of cliënten en bijvoorbeeld aan alle (zorg)verplichtingen voldoen die de zorgorganisatie heeft op basis van bijvoorbeeld gezondheidsrechtelijke regels.

Voor de doorbreking van het beroepsgeheim kan bij het intern bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de zorg aan de cliënt worden uitgegaan van veronderstelde toestemming. Daarvoor is het noodzakelijk om de cliënt bij de start van de zorg- en dienstverlening daarover duidelijk te informeren, zodat de cliënt daartegen eventueel bezwaar kan maken. Waar mogelijk worden persoonsgegevens zoveel mogelijk geanonimiseerd.

Voor wetenschappelijk onderzoek gelden specifieke wettelijke regels.² Ten behoeve van statistiek of wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de volksgezondheid kunnen onder bepaalde voorwaarden aan een ander desgevraagd inlichtingen over de cliënt of inzage in de gegevens uit het dossier worden verstrekt indien:

- A. het vragen van toestemming in redelijkheid niet mogelijk is en met betrekking tot de uitvoering van het onderzoek is voorzien in zodanige waarborgen, dat de persoonlijke levenssfeer van de patiënt niet onevenredig wordt geschaad, of
- B. het vragen van toestemming, gelet op de aard en het doel van het onderzoek, in redelijkheid niet kan worden verlangd en de hulpverlener zorg heeft gedragen dat de gegevens in zodanige vorm worden verstrekt dat herleiding tot individuele natuurlijke personen redelijkerwijs wordt voorkomen.

De voorwaarden zijn:

- dat het onderzoek een algemeen belang dient, en
- dat het onderzoek niet zonder de desbetreffende gegevens kan worden uitgevoerd, en
- voor zover de betrokken patiënt tegen een verstrekking niet uitdrukkelijk bezwaar heeft gemaakt.

¹ Het document AP-normuitleg grondslag gerechtvaardigd belang en <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/avg-algemeen/grondslagen-avg-uitgeleid#grondslag-gerechtvaardigd-belang>

² Artikel 7:458 BW.

De zorgorganisatie moet cliënten bij de aanmelding/inschrijving bij de zorgorganisatie inlichten over de verstrekking van gegevens onder deze voorwaarden voor deze doeleinden en een mogelijkheid bieden daartegen bezwaar te maken (opt-out). Bij een verstrekking overeenkomstig bovenstaande wordt daarvan aantekening gehouden in het dossier. Voor alle andere wetenschappelijke onderzoeken is specifieke geïnformeerde toestemming nodig. Dat kan dus niet in zijn algemeenheid op een algemeen toestemmingsformulier worden gegeven.

- *Onderaannemers waarvan de zorgorganisatie gebruik maakt.*

Voor verwerking van persoonsgegevens door personeel van onderaannemers waarvan de zorgorganisatie gebruik maakt als direct betrokken bij de uitvoering van het ondersteuningsplan tussen de zorgorganisatie en betreffende cliënt is de grondslag 'uitvoering van de zorgovereenkomst', waarbij betrokken cliënt partij is. Er is geen toestemming nodig, op voorwaarde dat de cliënt tijdig, bij de start, geïnformeerd is. Zorgaanbieders zijn wettelijk verplicht (AVG) om betrokkenen schriftelijk op toegankelijke wijze te informeren over diverse onderwerpen aangaande de verwerking van persoonsgegevens. Het informeren gebeurt over het algemeen via een online privacyverklaring. Dat is een verkorte begrijpelijke versie van onderwerpen uit het privacyreglement. De zorgorganisatie kan de informatie over de onderaannemers ook opnemen in zijn privacyreglement.

- *Leveranciers medische hulpmiddelen*

Voor leveranciers van medische hulpmiddelen waarnaar de zorgorganisatie verwijst geldt dat bij instemming met de verwijzing veronderstelde toestemming is voor het meeleveren van relevante informatie. Er is geen aparte toestemming nodig, de grondslag is namelijk de uitvoering van de zorg- en dienstverleningsovereenkomst met de cliënt.³ Wel moet aan cliënt duidelijk zijn welke gegevens worden meegezonden dan wel noodzakelijk moeten worden verkregen om de verwijzing te kunnen beoordelen. Dat kan in algemene informatie worden uitgelegd voor die specifieke dienst op (te printen onderdeel van) de website.

De ketenpartner/leverancier is zelf verantwoordelijk voor hetgeen deze levert en heeft een eigen grondslag voor de verwerking, namelijk uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene, cliënt, partij is en waarvoor en voor zover bepaalde bijzondere persoonsgegevens noodzakelijk zijn. Voor het later uitwisselen van informatie, na de verwijzing, is wel expliciete toestemming van de cliënt nodig. Dat kan per zorgorganisatie/praktijk worden aangegeven op het toestemmingsformulier.

- *Organisaties: CIZ, CAK, UWV*

De wetgeving voor het aanvragen van CIZ (her)indicaties, tegemoetkomingen van het CAK en UWV gaan ervan uit dat cliënt zelf de aanvragen doet en daarbij de op basis van die wetgeving verplichte gegevens verstrekt. In de praktijk voert de zorgorganisatie vaak deze administratieve handelingen uit voor de cliënt. Daarvoor is een machtiging nodig van de cliënt of diens (wettelijk) vertegenwoordiger. Informeer cliënten bij de procedure voor de aanvraag indicatiestelling door het CIZ, of de aanvraag van tegemoetkomingen CAK en UWV, welke gegevens volgens wettelijke verplichting moeten worden aangeleverd.

³ KNMG Richtlijn omgaan met medische gegevens jan. 2024, paragraaf 1.5.2 veronderstelde toestemming p. 20 t/m 22.

- *Taxibedrijf, vervoersbedrijf, werkvoorziening, onderwijsinstelling*

Generieke toestemming geven op een toestemmingsformulier zonder de leverancier/instelling/vervoerder te specificeren en zonder aan te geven welke informatie wordt verstrekt is geen geldige toestemming volgens de AVG. Voor leveranciers van wiens diensten cliënt gebruik wil maken op eigen verzoek (grondslag toestemming) dan wel op advies of verwijzing (grondslag uitvoering zorg- en dienstverleningsovereenkomst/ondersteuningsplan) van de zorgorganisatie geldt dat bij instemming met de inschakeling van de leverancier of vervoerder veronderstelde toestemming is voor het meeleveren van relevante informatie mits de cliënt van tevoren geïnformeerd is welke informatie wordt meegeleverd. Deze leverancier/vervoerder is zelf verantwoordelijk voor het geen deze levert en heeft een eigen grondslag voor de verwerking, namelijk uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene, cliënt, partij is en waarvoor en voor zover bepaalde bijzondere persoonsgegevens noodzakelijk zijn.

Als de cliënt een overeenkomst sluit voor het volgen van onderwijs dan impliceert dat het verstrekken van persoonsgegevens voor het goed kunnen leveren van onderwijs. De wetgever gaat ervan uit dat de betrokkene de gegevens zelf aanlevert. In de praktijk voert de zorgorganisatie vaak deze administratieve handelingen uit voor de cliënt. Als de cliënt de zorgorganisatie verzoekt om de administratieve handelingen uit te voeren dan impliceert dat de toestemming voor het meeleveren van de vereiste gegevens, inclusief eventuele bijzondere persoonsgegevens. Op die manier is toestemming van cliënt verkregen om de gegevens te mogen uitwisselen.

Wil de zorgorganisatie gegevens over de cliënt ontvangen van een onderwijsinstelling dan moet de cliënt daarvoor toestemming geven aan de onderwijsinstelling. Dat kan onderdeel zijn van de overeenkomst tussen de onderwijsinstelling en de cliënt. De zorgorganisatie moet echter wel een grondslag hebben om de gegevens te mogen ontvangen, bijvoorbeeld in het kader van de begeleiding of coaching.

In onderdeel B is verdwenen:

- *Het onderscheid tussen de verschillende elektronische social media en andere communicatiemiddelen.*

De zorgorganisatie kan alleen gebruikmaken van elektronische communicatiemiddelen als die voldoen aan AVG-eisen en dat moet steeds door de zorgorganisatie worden beoordeeld. Dit betekent dat de zorgorganisatie alleen social media kan gebruiken waarvan de leverancier de persoonsgegevens opslaat binnen de EER of binnen de VS én de leverancier is gecertificeerd voor het Data Privacy Framework dat is afgesproken tussen de VS en de EU en is goedgekeurd door de Europese Commissie op 10 juli 2023. Deze informatie moet in zijn algemeenheid aan cliënten worden verstrekt wil hun toestemming voor het gebruik van hun beeld- en geluidsmateriaal geldig zijn. De zorgorganisatie zou de informatie bijvoorbeeld op kunnen nemen in het privacyreglement. Bovendien zal de zorgorganisatie de gebruikte social media zo privacy vriendelijk mogelijk moeten instellen.